

DYNAMISKE EFFEKTER 2. april 2022

Det gavner samfundsøkonomien, når voksne ufaglærte tager en erhvervsuddannelse

Vi skal satse på at få flere voksne ufaglærte til at tage en faglært uddannelse. Øvelsen er selvfinansierende på længere sigt, fordi det vil løfte mange ud af ledighed og ind i gode jobs.

Kontakt

Chefanalytiker

Jon Nielsen

📞 40 54 18 80

✉️ jn@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Jon Nielsen

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Chef for registeranalyse

En [ny rapport](#) fra Børne- og Undervisningsministeriet sætter tal på, hvor store effekter det vil have, hvis vi bliver bedre til at løfte ufaglærte igennem en faglært uddannelse.

” *Det er vigtigt, at vi får de voksne med, for det går for langsomt med at få flere unge til at søge den faglærte vej*

I nyere tid har blandt andet Finansministeriet, de økonomiske vismænd og vi i AE hver især undersøgt, hvor meget beskæftigelsen stiger, når voksne ufaglærte får en erhvervsuddannelse i Danmark. Børne- og Undervisningsministeriet har i den nye rapport forsøgt at gentage de eksisterende analyser. Den øvelse rykker ved de gamle konklusioner – og finder væsentligt større effekter, end Finansministeriet regner med i dag.

De nye konklusioner understreger, at det er mere end selvfinansierende for de offentlige kasser på længere sigt, hvis flere voksne ufaglærte tager en faglært uddannelse. Uddannelse af voksne ufaglærte øger beskæftigelsen og har også bredere økonomiske gevinster, for vi kommer til at mangle faglært arbejdskraft til blandt andet den grønne omstilling.

Det er vigtigt, at vi får de voksne med, for det går for langsomt med at få flere unge til at søge den faglærte vej.

Ny rapport viser store effekter

Generelt klarer folk sig bedre på arbejdsmarkedet, hvis de har en uddannelse. Det gælder ikke mindst faglærte uddannelser. Det skyldes, at uddannelser fungerer som adgangsbilletter til arbejdsmarkedet. Men det skyldes også, at folk, der lykkes med at tage en uddannelse, ofte har en lettere social bagage og har nogle kvalifikationer, de også kan bruge på arbejdsmarkedet.

” *Dermed viser den nye rapport for det første, at Finansministeriet har valgt et meget lavet skøn for effekten af at uddanne voksne ufaglærte*

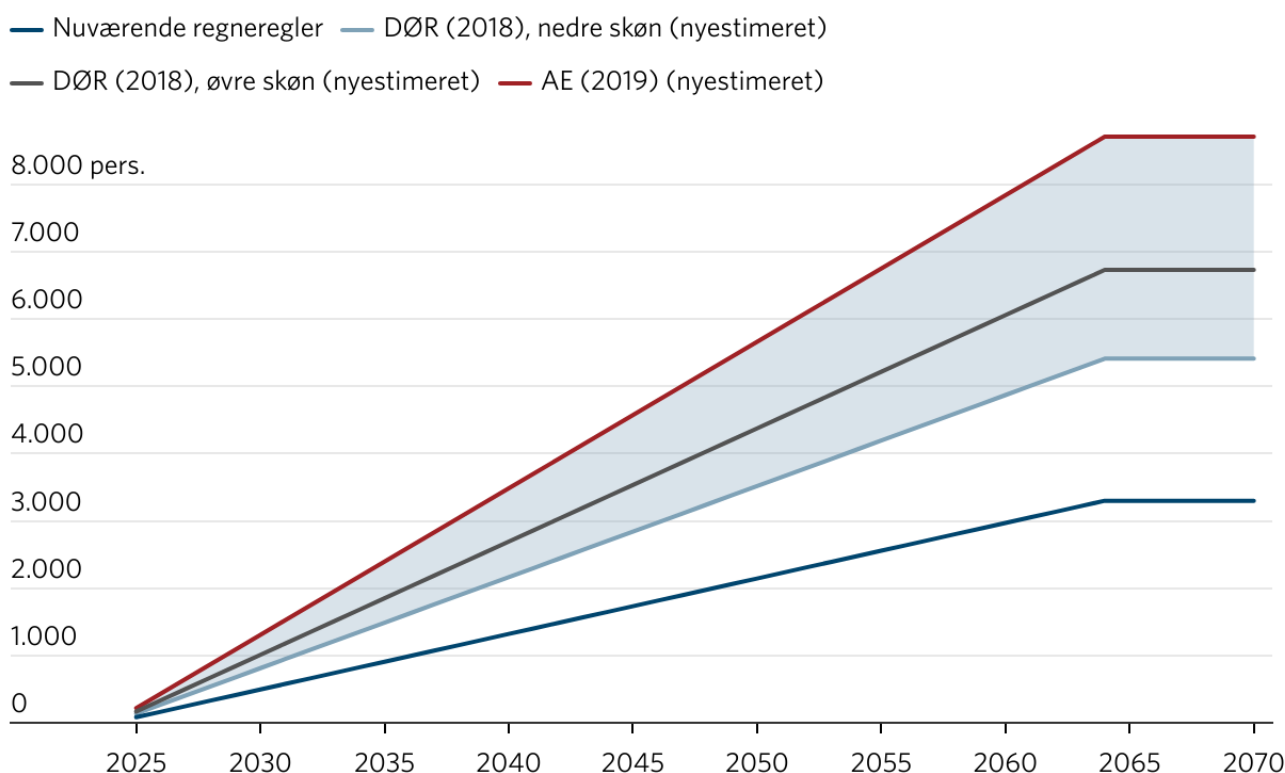
Hvis man vil regne på effekten af at løfte danskernes uddannelsesniveau, skal man derfor forsøge at adskille effekten af selve uddannelsen fra effekten af den bagage og de kvalifikationer, folk havde med sig i forvejen. Det er en vanskelig øvelse i praksis, og det afspejler sig i, at der er en vis uenighed om, hvor stor effekten er.

Børne- og Undervisningsministeriet fremhæver tre analyser af effekten – én af AE, én af de økonomiske vismænd og én af Finansministeriet, som også ligger til grund for Finansministeriets regneregler på området. I figuren har vi illustreret de tre effektskøn ved at regne på, hvor meget beskæftigelsen stiger på langt sigt, hvis man hvert eneste år giver 1.000 ekstra ufaglærte en faglært uddannelse.

FIGUR

Markante effekter af at løfte 1.000 ufaglærte om året

Figuren viser effekten på beskæftigelsen af et uddannelsesløft, der hvert år løfter 1.000 personer fra ufaglært til faglært, når der regnes med de nuværende regneregler og med de nye estimationer.

Anm.: Det er antaget, at de uddannede bliver 40 år på arbejdsmarkedet efter uddannelsesløftet. Der er ikke indregnet beskæftigelseseffekter under uddannelsen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Børne- og Undervisningsministeriet.

Når Børne- og Undervisningsministeriet gentager de tidligere analyser af AE og de økonomiske vismænd, finder den, at det på langt sigt vil øge beskæftigelsen med 5.400-8.700 personer, hvis vi hvert år formår at få 1.000 flere ufraglærte til at gennemføre en faglært uddannelse. Finansministeriets regneregler tilsiger, at sådan et uddannelsesløft øger beskæftigelsen med cirka 3.300 personer.

Dermed viser den nye rapport for det første, at Finansministeriet har valgt et meget lavet skøn for effekten af at uddanne voksne ufraglærte. Børne- og Undervisningsministeriet har forsøgt at genskabe Finansministeriets gamle analyse, men har fundet nogle store problemer i det konkrete dataarbejde.

For det andet indikerer Børne- og Undervisningsministeriets rapport, at effekten af at give ufraglærte voksne et faglært uddannelsesløft er substantiel. Hvis beskæftigelseseffekten er på 5.400-8.700 personer, vil de fleste uddannelses tiltag således være mere selvfinansierende på længere sigt. Den nye rapport fejer dog ikke usikkerheden væk. Selvom de nye effektskøn p.t. er det bedste evidens, vi har, er der ikke tale om meget robuste tal.

Brug for flere voksne faglærte

Rapporten viser altså, at uddannelse af flere faglærte løfter beskæftigelsen og arbejdsudbuddet, samtidig med, at det løfter arbejdsstyrkens kvalifikationer.

Det har vi hårdt brug for, for det går ikke så godt med at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse fra frem for gymnasiet. I sidste uge kom der [nye tal for søgningen til ungdomsuddannelser](#), og tallene viste, at gymnasierne stadig vinder kampen om de unge. Kun hver femte af de unge søger en erhvervsuddannelse. Det er samme billede som i de senere år. Dermed er der stadig lang vej til den officielle politiske målsætning om, at 30 procent af en ungdomsårgang skal vælge en faglært uddannelse.

Samtidig kan vi se, at vi får brug for flere faglærte i de kommende årtier, hvor mange SOSU'ere, murere, tømrere og metalarbejdere forventes at gå på pension. [Fremskrivninger viser](#), at vi i 2030 vil mangle i omegnen af 100.000 faglærte. Vi får ikke mindst brug for de faglærte til at gennemføre den grønne omstilling. Vi skal bruge elektrikere og vvs'ere til at opsætte varmepumper i hele landet; tømrere, glarmestre og murere til at renovere boliger; og vindmølleoperatører til at producere vindmøller. Når for få af de unge går den vej, må vi satse på at opkvalificere de voksne.

” *Den nye evidens fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at den slags løsninger kan finansiere sig selv og mere til på længere sigt – og samtidig løfte folk ud af ledighed og ind i gode jobs*

Samtidig er der store potentialer for at opkvalificere flere, for andelen af voksne ufaglærte er [højere i Danmark end i vores nabolande](#). Blandt de 30-34-årige står én ud af syv i dag uden en ungdomsuddannelse. Det er en af de højeste andele i Vesteuropa og noget højere end i for eksempel Sverige, hvor mindre end hver tiende er ufaglært. Det svarer til, at Sverige har cirka 4.000 færre ufaglærte i hver af årgangene omkring de 30 år. Samtidig viser vores fremskrivninger at der bliver for mange ufaglærte på arbejdsmarkedet i forhold til antallet af ufaglærte jobs.

Så potentialerne er der, men redskaberne mangler desværre. Når regeringens reformkommission med professor Nina Smith i spidsen i denne måned fremlægger deres første sæt af anbefalinger, håber vi derfor, at de kan pege på nogle løsninger, så vi kan få flere af de voksne ufaglærte til at tage en faglært uddannelse. Den nye evidens fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at den slags løsninger kan finansiere sig selv og mere til på længere sigt – og samtidig løfte folk ud af ledighed og ind i gode jobs.